

Nemzetegyesítések az Európai Unióban

Kulcsmondatok. A közép-kelet-európai nemzeti konfliktusok feloldását – így a trianoni konfliktus feloldását – csak az Európai Unió keleti kiterjesztésétől várhatjuk. Ha Magyarország, Szlovákia és Szlovénia után Románia, majd Horvátország és Szerbia-Montenegró is tagja lesz az Európai Uniónak, fokozatosan oldódik az 1919–20-ban létrehozott és 1991–92-ben átalakított nemzetállami határok népeket elválasztó jellege. Megszűnnek a magyar–magyar, szlovák–szlovák, román–román, délszláv–délszláv személyi és kollektív érintkezés akadályai. A következő másfél év-tizedben új nemzetpolitikai elveket kell kialakítaniuk a térség népeinek.

1. *Mit hoz az Európai Unió?* Reményt, hogy végleg feloldjuk az ezeréves konfliktust: Európában a területigazgatási egységek határai (államhatárok) és a nemzetek szállásterületének határai nem esnek egybe. Oldódik a nemzetállami rendszer és oldódik az állampolgári identitás kétszáz éves egyeduralma. Az azonos pénzrendszer, az azonos törvénykezés, az anyagi és szellemi értékek szabad mozgása nemcsak nemzetközi és államtól független vállalkozások sorát, hanem etnikailag különböző baráti és szellemi közösségeket, „vegyes házasságokat” segítenek életre, tömegesen. Mindig is élő asszimilációs és disszimilációs folyamatok erősödnek föl.

2. A térség nemzeti kapcsolatrendszerében *lezáródik az 1920–2004 közötti periódus*: a szlovák, szlován és a magyar állam polgára az EU polgára is lesz.

– A térségben is megszűnik az állami „röghöz kötés”, és Nyugat-Európa mintájára a polgár „szabad költözködési” jogot nyer. A szabad mozgás és a szabad munkavállalás megváltoztatja az etnikai, illetve nemzeti hovatartozás súlyát. A következő generáció már elsősorban európai polgár lesz, egy etnikailag, vallásilag nem közömbös, de teljesen kevert közösség tagja. A 20. század etnikai intoleranciája, amelyet nem kis részben a nemzetállami középosztályok gerjesztettek, a vallási toleranciához hasonlóan, a mindennapok szintjén nemzeti toleranciává válik.

– Fölerősödnek a regionális együttműködések, követve a piackörzetek, a munkaerőigény követelményeit. Az ezt jelenleg hátráltató nemzetállami adminisztráció súlya csökken.

– Ahogy a vallási, úgy a nemzeti önazonosság intézményei is függetlenednek az államtól, és a (különböző) államoktól szabadon támogatott intézményekké válnak.

– „Kárpát-medencei hazafiság”, „Kárpát-medencei otthontudat” alakulhat ki. Ez az ember–ember és ember–természet új típusú viszonyát eredményezheti. A folyók, a hegységek karbantartását nem akadályozza az, hogy a nemzetállami adminisztrációk egymás ellen fenekednek.

3. Az állam feladatai a magyar–magyar kapcsolatrendszerben:

– *Az egyoldalú folklorisztikai (néprajzi) szemléletet ki kell egészíteni egy szociális, gazdasági szemlélettel.* Ápolni kell továbbra is az államhatárokon kívül élő magyarság nyelvi, kulturális hagyományrendszerét, de figyelni kell szülőföldjük termelési adottságait, az emberek munkavállalási lehetőségeit. Ahogy figyeljük a magyarországi emberek életminőségének tényezőit. (Kérdés: az Európai Unió, illetve a helyi állam jogszabályai mennyire engednek „belenyúlni” e folyamatokba?)

– *Aktív kulturális szülőföld-politikát* kell folytatni: segíteni abban, hogy szülőföldjükön megtarthassák magyarságukat. Ezért szülőföldjük magyar nyelvű intézményeit kiemelten kell támogatni. (Kérdés: belenyúlhat-e az állam abba a szabad versenybe, amely a magyarországi könyv-, lap-, filmipar benyomulását hozza magával a szomszédos országok területén, és tönkretelheti az ott 1920 óta kialakult magyar kisebbségi kulturális intézményrendszert?)

– Új, uniós normákat követő *állami szomszédságpolitikára* van szükség. Az alap a közös érdek: minden állampolgári közösségnek érdeke, hogy az adófizetők a maguk anyanyelvén a legteljesebb képzésben részesüljenek, és így minél több hasznot hozzanak az adófizetői közösség részére. (Kérdés: mennyire tudjuk a térségben a kettős állampolgárságok tartalmát közös nevezőre hozni?)

GLATZ FERENC

Előadásvázlat a 2004. március 5-én Érsekújváron tartott előadáshoz.

Tartalom

• **Glatz Ferenc:** Nemzetegyesítések az Európai Unióban 2

EURÓPA-TÖRTÉNET

• **Berend T. Iván:** A modern gazdasági rendszerek „laboratóriuma” 3

FIGYELŐ

• **Vásáry István:** Az ázsiai hunok 10

• **Székely György:** A Római Birodalom és a hunok 14

• **Veszprémy László:** Attila, a magyar király? 18

GLÓBUSZ

• **Borhi László:** A magyar–amerikai viszony változásai 23

• **Szekér Gyula:** A korona hazatérésének előkészítése 28

HÍREK

• A berber civilizáció nyomai • Amerika őslakói? • Keresztelő Szent János barlangja • Testmagasságunk (Farkas Ildikó) 32

TISZTELT SZERKESZTŐSÉGI

• **Szabó István Mihály:** Őskőkori európai eredetű-e a magyar nép? 34

FIGYELŐ

• **Dömötörfi Tibor:** A bukás 35

Címlapon:

Bethlen Gábor. Ismeretlen festő, 17. század

História

Szerkesztő: Glatz Ferenc

A szerkesztőség tagjai: Demeter Zsuzsanna, Kertész István, Sipos Péter, Szász Zoltán, Tóth István György, Zsoldos Attila

Olvasószerkesztő: Burucs Kornélia
Szerkesztőségi titkár: Oprán Emese
Munkatársak: Farkas Ildikó, Kocsis Gabriella, Bognár Katalin
Horváth Imre (számítógépes tördelés), Nagy Béla (térképek)

Megjelenik évente tízszer. Előfizetési díj 2004-re: 2500 Ft.

Felelős kiadó: História Alapítvány.
Szerkesztőség: 1014 Bp., Uri u. 53.
Tel.: 224-6700/615, 623, 625; tel./fax: 356-0457.
Levél cím: Pf. 9. Bp., 1250. www.historia.hu
A História Alapítvány bankszámlaszáma: 11701004-20125394 OTP
Devizaszámlaszámok: Budapest Bank Rt. 1051 Bp., Hercegprímás u. 5.
USD HU47-10103104-82876600-00000997;
Euró HU46-10103104-82876600-01000309
Adószám: 19654243-2-41

Szedés, tördelés: MTA TTI Kiadványcsoport.

Vezető: Kovács Éva

Nyomdagrafikai előkészítés: Krónikás Bt., Biatorbágy

Nyomás: MESTERPRINT Kft., Budapest, Vak Bottyán u. 30–32/B

Felelős vezető: Losonczy György

Terjeszti: LAPKER Rt. és alternatív terjesztők.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üz-

letág. Előfizethető közvetlen a postai kézbesítőknél, az

ország bármely postáján, Budapesten a Hírlap Ügyfél-

szolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál

(Bp., VIII. ker. Orczy tér 1. Tel.: 06-1-477-6300;

postacím: Bp., 1900). További információ 06-80-444 444;

hirlapelofizetes@posta.hu

Külföldre előfizethető: Hess András Kft.

(1026 Budapest, Guyon Richard u. 7.)

Postacím: H-1300 Bp. 3. Pf. 290.

Tel./fax: (36-1) 391-0313, 200-1153

HU ISSN 01392409. Index: 25384